

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Kontroll- og konstitusjonskomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1022-

16. juni 2022

Vedrørende utbygging og drift av Breidablikk – oppfølgingsspørsmål

Jeg viser til brev 7. juni 2022 fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité vedrørende utbygging og drift av Breidablikk. Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til mitt svarbrev av 23. mai 2022 og har to oppfølgingsspørsmål på vegne av komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre:

- 1. Det har fremkommet at det er uenighet mellom Olje- og energidepartementet (OED) og Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM). Det kommer blant annet til uttrykk ved at NIM i sitt innspill av 18. mars 2022 om oppfølging av høyesterettsdommen i det såkalte klimasøksmålet skriver at NIM har vurdert oppfølging av dommen på forespørsel fra Olje- og energidepartementet. Dette avviser statsråden i brev til energi- og miljøkomiteen av 29. april 2022, og i svarbrev av 23. mai 2022 til kontroll- og konstitusjonskomiteen. Har departementet referat fra møtet med NIM 27. oktober 2022? Det bes i så fall om innsyn i referatet. Det bes også om innsyn i korrespondanse med andre departementer, møteinnkallinger om denne saken, referater og eventuelle andre relevante dokumenter som kan opplyse om saken.*

Nedenfor følger en oversikt over korrespondansen mellom Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) og Olje- og energidepartementet (OED) ifm. møtet i oktober 2021 og NIMs utredning om Grunnloven § 112. Dokumentene følger vedlagt.

Det ble ikke laget noe referat fra møtet med NIM 27. oktober 2021, men NIM oppsummerte møtet i epost til departementet, først i epost 29. oktober 2021. Denne ble, etter muntlig kontakt fra departementet, korrigeret av NIM i epost 1. november 2021.

Etter fremleggelsen av NIMs utredning har det vært ulike fremstillinger av hvorvidt utredningen ble bestilt av OED, slik det fremgår av NIMs rapport. Jeg har tidligere svart Stortinget at departementet ikke har bestilt noen slik utredning fra NIM.

Som det kan leses av vedleggene, har NIM i epost til departementet 31. mai 2022 uttrykt at de tar til etterretning at departementet har et annet syn enn NIM på det som ble diskutert i møtet 27. oktober 2022, og tilbudt å sende ut en oppdatert versjon av utredningen uten henvisning til dialogen med departementet. Dette ble akseptert av departementet i epost til NIM 3. juni 2022 (også vedlagt), der det også fremgår at departement er enig med NIM i at det er synd at det har oppstått misforståelser knyttet til NIMs utredning.

Vedlagt følger de dokumenter departementet ellers har vedrørende NIMs utredning:

- Brev fra NIM til departementet 1. oktober 2021
- Brev fra departementet til NIM 15. oktober 2021
- Epost 29. oktober 2021 fra NIM til departementet
- Epost 1. november 2021 fra NIM til departementet
- Epost 10. mars 2022 fra NIM til departementet
- Utkast datert 10. mars 2022 til utredning om Grunnloven § 112
- Epost 18. mars 2022 fra NIM til departementet
- Utredning fra NIM 18. mars 2022 om Grunnloven § 112
- Sammendrag av NIMs utredning
- Epost 31. mai 2022 fra NIM til OED
- Epost 3. juni 2022 fra OED til NIM

Departementet har ikke hatt korrespondanse med andre departementer i forbindelse med henvendelsen fra NIM.

2. Komiteen viser til at Olje- og energidepartementet har endret saksbehandling i tråd med Høyesterettsdommen. Komiteen ber om en redegjørelse for hvordan saksbehandlingen er endret og hvordan den nye saksbehandlingen er i tråd høyesterettsdommen.

I Meld. St. 11 (2021-2022) omtales utredningsplikten knyttet til klimavirkninger av produksjons- og forbrenningsutslipp ved behandlingen av alle nye utbyggingsplaner (PUD). Dette er en oppfølging av at Høyesterett i plenum 22. desember 2020 avsa dom i søksmålet fra Natur og Ungdom og Greenpeace mot staten v/Olje- og energidepartementet om vedtaket 10. juni 2016 om tildeling av nye utvinningstillatelser i Barentshavet i 23. konsesjonsrunde. Dommen ga staten medhold i at vedtaket var gyldig. Høyesterettsdommen har ikke endret rettstilstanden, og domstolen sier klart og tydelig at politiske spørsmål først og fremst ligger til våre politiske organer å avgjøre.

Grunnloven § 112 verner miljøet i Norge. Dersom virksomhet i utlandet som norske myndigheter har direkte innvirkning på eller kan sette inn tiltak mot, gjør skade i Norge, må

dette kunne trekkes inn ved bruken av paragrafen. I så måte vises det til forbrenning av norskprodusert olje eller gass i utlandet, når det fører til skade også i Norge. For slike utslipp vises det i dommen til at det må aksepteres at Stortinget og regjeringen bygger norsk klimapolitikk på den ansvarsfordelingen mellom stater som følger av internasjonale avtaler. Det vises også til det klare prinsipp om at hver stat er ansvarlig for den forbrenningen som skjer på eget territorium.

Høyesterett uttalte at forbrenningsutslipp i utlandet er et generelt utslag av norsk petroleumsvirksomhet og petroleumpolitikk, og videre at det er opp til myndighetene hvilke miljøtiltak som skal settes i verk for å sikre miljøet. Det er staten som har det overordnede ansvaret for at det skjer en vurdering opp mot Grunnloven § 112. I følge § 112 andre ledd har borgerne «rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har er etter foregående ledd». Bestemmelsen sier lite om hvordan slik kunnskap skal innhentes, systematiseres og gjøres offentlig tilgjengelig eller hvor omfattende den skal være i tilknytning til den enkelte forvaltningssak.

Petroleumsvirksomheten i Norge er gjennomregulert og lovgivningen bygger på bred politisk tilslutning. Stortinget har ved flere anledninger tatt stilling til forslag om hel eller delvis utfasing av norsk petroleumsvirksomhet på bakgrunn av de globale CO₂-utslippene. Alle slike forslag er forkastet av et bredt politisk flertall. Stortinget har også tatt stilling til forslag om å ikke godkjenne nye utbyggingsplaner på grunn av globale CO₂-utslipp, jf. Innst. 240 S (2018-2019). Forslaget ble stemt ned av et bredt politisk flertall. Det er godt kjent at det vil oppstå klimagassutslipp ved forbrenning av olje og gass som utvinnes på norsk sokkel. Dette er kunnskap som over tid har ligget til grunn for det offentlige ordskiftet og ved utformingen og gjennomføringen av norsk petroleums- og klimapolitikk.

Etter domsavsigelsen i Høyesterett foretok departementet en vurdering av om dommen tilsa en justering i saksbehandlingen av søknader om godkjenning av planer for utbygging og drift, og i tilfelle hvilke endringer som burde gjøres. Saksbehandlingen ble som følge av dette justert fra og med høsten 2021 når disse vurderingene var ferdigstilt.

Departementet gjør nå konkrete beregninger og eksplisitte utredninger av forbrenningsutslipp som en del av saksbehandlingen ved søknad om godkjenning av plan for utbygging og drift. Vurderingene vil bli synliggjort før vedtak, jf. Meld. St. 11 (2021-2022). Disse vurderingene kommer i tillegg til de som i lang tid har vært gjort på overordnet nivå i tilknytning til utformingen av både norsk klima- og petroleumpolitikk.

Omfanget av vurderingene tilpasses størrelsen på ressursene i den enkelte plan for utbygging og drift. Dette er en avgjørende faktor for omfanget av utslipp fra sluttbruken av ressursene. Departementet gjør beregninger av brutto forbrenningsutslipp (maksimale utslipp), og for større utbygginger gjør departementet også anslag på netto forbrenningsutslipp.

Departementets beregninger/utredninger av forbrenningsutslipp tar utgangspunkt i publiserte, anerkjente utslippsfaktorer og forventede, utvinnbare ressurser i utbyggingsplanen. Departementets beregninger av brutto forbrenningsutslipp er i tråd med de anvisninger som gis om temaet i Høyesterett sin dom (avsnitt 227).

Beregninger av netto forbrenningsutslipp er, som det også påpekes av Høyesterett, et komplisert og omstridt tema. Størrelsen på slike utslipp vil være nært knyttet til det globale markedet og konkurransesituasjonen for olje og gass. Retten viste blant annet til at utslippene kan gå ned dersom kull blir erstattet av gass og at kutt i norsk oljeproduksjon vil kunne bli erstattet av olje fra andre land, og til at kvotesystemet EU ETS også vil ha påvirkning på nettoeffektene. Dette er forhold som det er gjort antagelser rundt i de analyser som departementet bruker som faglig grunnlag for sine vurderinger av nettoutslipp på.

Store utbygginger forelegges Stortinget før sluttbehandling i departementet. Det arbeides i næringen med flere planer som, om besluttet gjennomført av rettighetshaverne, vil forelegges Stortinget våren 2023. Som del av den behandlingen av disse tar departementet sikte på å få gjennomført en oppdatert, ekstern utredning av netto utslippseffekter knyttet olje og gass produsert på norsk sokkel. En slik utredning vil også kunne bidra til å belyse netto utslippseffekter, ikke bare knyttet til disse prosjektene, men også fra norsk produksjon mer generelt. En slik utredning vil bli gjort offentlig tilgjengelig.

Den ovennevnte beskrivelsen viser at den nye saksbehandlingen knyttet til forbrenningsutslipp er i tråd med de premissene som fremgår av høyesterettsdommen.

Med hilsen

Terje Aasland